

Kommunernas ansvar för datortek, en uppföljning.

Den 2 juni 1995 fattade riksdagen beslut om en ny arbetsmarknadspolitisk åtgärd, Datortek. Kommunen är huvudman för verksamheten, och tanken är att staten svarar för kostnader för bemanning (projektledare och handledare) samt för datorutrustning och programvara. Under 12 veckor skall arbetslösa ungdomar i åldern 20-24 år lära sig att arbeta med modern programvara inom ordbehandling, kalkylering, databashantering, etc. Verksamheten sker på halvtid och under den andra halvan sker olika vägledningsinsatser, ofta vid ett s.k. aktivitetscenter. En målsättning från statsmakterna har varit att cirka 20 000 ungdomar skall delta i verksamheten. Volymerna uppgår ännu endast till drygt hälften av den angivna målsättningen. Förbundet har lämnat information om Datortek i cirkulär 1995:114.

Under sökningens genomförande

I februari/mars 1996 tillställde förbundet 82 kommuner en enkät om Datorteksverksamheten. Syftet med enkäten har varit att få fram kommunernas synpunkter och särskilt lyfta fram frågor vad gäller:

- avtalsformer,
- synpunkter på samarbete och samverkansformer med arbetsmarknadsverket
- verksamhetens genomförande.

Förbundet avser vid en senare tidpunkt inhämta kommunernas synpunkter på effekter och resultat, sedan ytterligare erfarenheter vunnits.

I enkäten, genomförd i februari och mars månad har **82** kommuner tillfrågats. Svar har erhållits från 76 kommuner. Svarsfrekvensen är därmed över 90 procent. Eftersom en förhållandevis större del har valts ut av de större kommunerna (de tio största finns alla med) representerar resultatet en ännu större andel av ungdomarna i målgruppen. Enkäten har utarbetats och genomförts av Mats Söderberg, sektionen för skola och barnomsorg, i samarbete med bl.a. Pontus Johansson, finanssektionen och Hans Ekholm, utredningssektionen. För rapportens innehåll svarar Mats Söderberg.

Avtal och kostnader

Avtal om datortek förekommer i samtliga kommuner som svarat utom två. Verksamheten inriktas främst på ungdomar i åldern 20-25 år. Nära åttioprocent svarar att de också har ungdomar under 20 år i datorteken. Medeltalet deltagare från denna yngre ålderskategori är dock begränsad, i genomsnitt endast cirka fem deltagare per kommun.

Avtalsperiodens längd fördelar sig lika mellan 0-1 år (45 procent) och 1-2 år (45 procent). En kommun anger "tills vidare" och fyra procent 2-3 år. Avtalsperioden är här ofta något längre än vad gäller ansvaret för ungdomar under 20 år.

Tre av fyra tillfrågade kommuner, 74 procent, har också tagit på sig ansvaret för s.k. aktivitetscenter, den vägledande verksamhet som skall bedrivas under den halva delen av dagen då ungdomarna inte är i datorteken. Endast hälften av de kommuner som även tagit på sig att driva aktivitetscenter får någon ersättning från staten för denna arbetsmarknadspolitiska insats.

Samarbetet med arbetsförmedling och länsarbetsnämnd

Åtta av tio kommuner tycker att samarbetet i Datorteksfrågan var gott vid tiden för överläggningar med arbetsförmedlingen. Denna siffra har dock efter det att avtalet trätt i kraft minskat något, till 75 procent. Andelen som anger godtagbart eller inte bra samarbetsklimat har därmed ökat i samma storleksordning. Här ser vi, till skillnad från vad gäller frågan om ansvaret för arbetslösa ungdomar en attitydförändring i negativ riktning. Trots detta kan konstateras att det lokala samverkansklimatet i allmänhet är gott eller mycket gott på flertalet platser landet.

Upplevelsen av samarbetsklimatet med länsarbetsnämnderna har inte förändrats på sådant sätt. Den är i stort sett oförändrad. Två tredjedelar av kommunerna finner samarbetsklimatet bra eller mycket bra. En av tio kommuner upplever sig inte nöjd med detta.

Vid överläggningarna om datorteksverksamhetens uppläggning upplevde endast en av fem kommuner att det var i en atmosfär av "*ett givande och tagande mellan två jämställda parter*". Återstoden ansåg att motparten i *hög grad* (45 procent) eller *delvis* (35 procent) var bundna av centrala riktlinjer. En fråga som flera kommuner ställer sig är varför staten egentligen är intresserad av ett kommunalt huvudmannaskap för en verksamhet om man samtidigt inte vill att kommunen tar reellt ansvar.

Kommunala ambitioner finns nämligen. Nära två kommuner av tre (närmare bestämt 60 procent) hade önskemål om verksamhetens uppläggning. Av dessa fick i sin tur en fjärdedel sina önskemål inte alls tillgodosedda och cirka fyrtio procent endast i någon mån. Återstår att en tredjedel av de kommuner som hade önskemål om verksamheten också kunde få dessa tillgodosedda.

En tredjedel av de tillfrågade kommunerna hade särskilda önskemål om datorutrustning (beroende på fastlagd IT-strategi, behov att samköra med befintlig utrustning eller planer på fortsatt utveckling av verksamheten).

Av de kommuner som lämnade sådana önskemål fick i en tredjedel dessa tillgodosedda. Men 38 procent av de kommuner som hade önskemål fick de inte alls tillgodosedda.

Verksamheten

Sju av tio kommuner anger att ungdomarna får tillräcklig tid vid datorerna, övriga anser inte att den är tillräcklig. Kopplingen datortek-aktivitetscenter fungerar bra! Mer än åtta av tio svar är "bra" eller "mycket bra". Endast två kommuner uppger att sambandet mellan dessa båda verksamheter inte fungerar tillfredsställande.

Avhopp från datorteken har hitintills förekommit i begränsad utsträckning, mindre än var tionde kommun anger "betydande avhopp": Hälften av kommunerna avger att avhopp i viss mån förekommer (med detta avses här i storleksordningen 5-15 procent) och 35 procent har obetydliga avhopp.

De avhopp som ändå sker anges som "positiva". Med detta avses att avbrotten i hög utsträckning beror på att studier påbörjats eller att man fått ett arbete. Detta uppges vara den viktigaste orsaken för avbrott i sex fall av tio men även i övriga kommuner är detta en viktig förklaring till varför avbrott sker.

Kommunerna är nöjda med datorteksverksamheten! Nära 85 procent anger att den fungerar bra eller mycket bra, övriga finner den godtagbar. Ingen kommun svarar mindre bra. Få kommuner har observerat några direkta effekter på socialbidragstagandet. Många är dock osäkra på huruvida sådana effekter förekommer eller ej.